

TÜRKİYE KARTLI ÖDEMELER RAPORU

2019 1. Yarıyıl Değerlendirmesi

9792 0123 4567 8901

10/20

Sayı:4, Eylül 2019

troy[®]
Türkiye'nin Ödeme Yöntemi

Türkiye'nin ilk ve tek yerel ödeme yöntemi TROY olarak misyonumuz, Türkiye'de kartlı ödemeler pazarının gelecekte de sağlıklı ve sürdürülebilir şekilde büyümesine katkıda bulunmaktır.

Bireylerin kartlı ödemeler sektörüne yönelik sahip olduğu olumlu bakış açısının daha da sağlamlaştığı, kartlar konusunda bilinç seviyesinin yükseldiği ve dijitalleşen ödeme deneyimlerine olan ilginin arttığı bir dönemden geçerken, Türkiye kartlı ödemeler pazarını birlikte daha da ileriye taşıyabileceğimizin bilinciyle hareket ediyoruz.

Bu misyon doğrultusunda Avrupa'nın 1 numaralı, dünyanın ise önde gelen pazarlarından olan Türkiye kartlı ödemeler pazarının **2019'un ilk yarısı itibarıyla** gelişimini inceleyen ve sektöre dair önemli pek çok bulgu ile içgörüyü ortaya koyan **"Türkiye Kartlı Ödemeler Raporu"**nun **dördüncü sayısını** sizlerle paylaşmaktan mutluluk duyuyoruz.

Pek çok ekonominin "ödemelerin dijital dönüşümü" ve "nakitsiz toplum" hedefine hızla koştuğu günümüz dünyasının son bir kaç on yıldaki önemli tartışma konularından biri de ATM'lerin geleceği. Bu bağlamda, **"Türkiye Kartlı Ödemeler Raporu"**nun bu sayısında özel gündem olarak, **ATM'lerin dünyadaki ve Türkiye'deki gelişimi ile geleceğine** ilişkin donelere ve öngörülere yer verilmektedir.

"Türkiye Kartlı Ödemeler Raporu"nun üyelerimize ve kartlı ödemeler ekosistemindeki iş ortaklarımıza, pazarda konumlanma ve geleceğe yönelik stratejilerini belirlemede önemli faydalar sağlayacağına inanıyoruz.

Saygılarımızla.

TROY

TROY üyelerine
manyetik bantlı,
EMVCo standartları
ile uyumlu çipli ve
temassız özellikli
kartlarının yanı sıra
yenilikçi teknolojilerle
ödeme çözümleri de
sunuyor.

Türkiye Kartlı Ödemeler Raporu

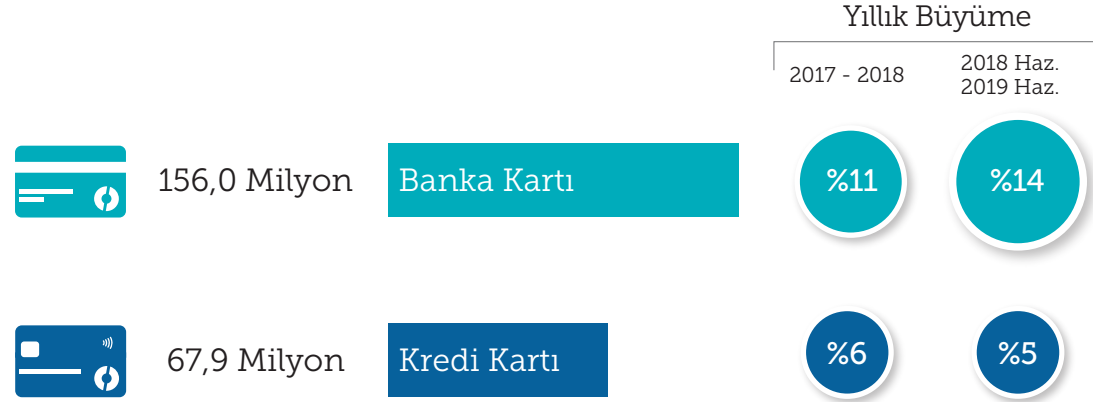
Eylül 2019

Türkiye Kartlı Ödemeler Pazarından Gelişmeler

2019'un ilk yarısında banka kartı sayısı yıllık %14 artışla 156 milyona ulaştı; kredi kartı adedi ise 68 milyon oldu

Kartlı ödemeler pazarında 2019'un ilk yarısında kart adetleri artmaya devam ederken, banka kartı adedi 156 milyon, banka kartı adedindeki yıllık artış oranı ise %14'ü buldu. Banka kartı adedi 2018'de %11 büyümüştü. Kredi kartı adedindeki artış ise daha sınırlı oldu. 2019 Haziran itibarıyla kredi kartı adedi 67,9 milyon oldu; bu ise yıllık %5'lik bir büyüme anlamına geliyor.

Şekil 1: Kart Tipine Göre Kart Adetleri (2019 Haziran)

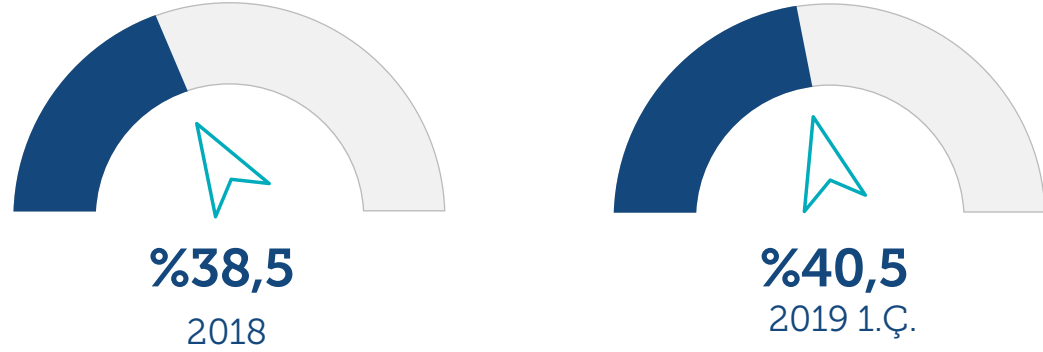

Kaynak: Bankalararası Kart Merkezi, TROY Analizi

2019 Haziran itibarıyla, ön ödemeli kart adedi, bir önceki yılın aynı dönemine göre %45 artarak 29,8 milyon, ön ödemeli kartların toplam banka kartları içindeki payı ise %19,1 oldu. (2018 Haz: %15,0)

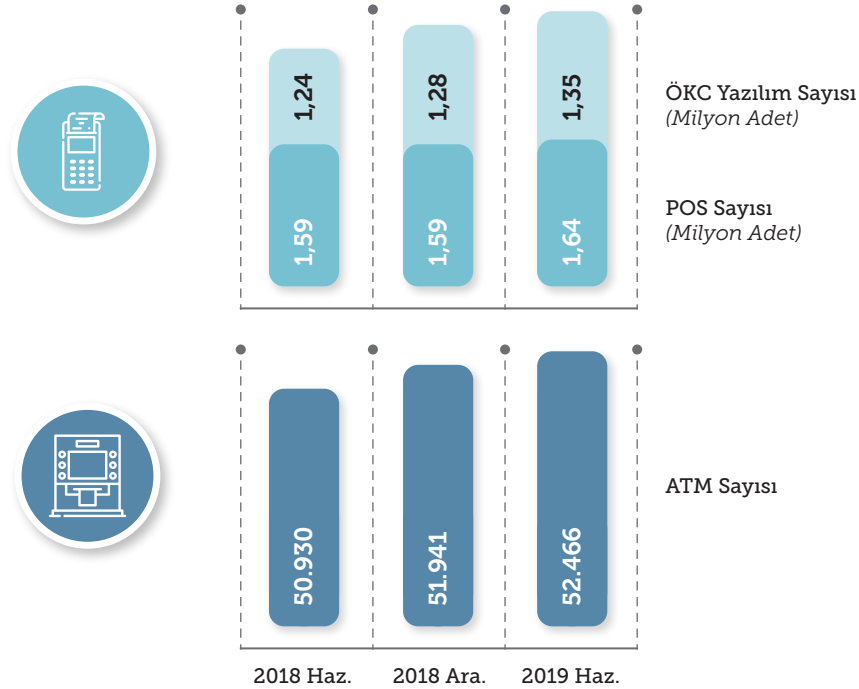
Türkiye’de kartlı ödemelerin hanehalkı harcamaları içindeki payı ise artmaya devam ediyor. 2018’de %38,5 olan bu oran, 2019’un ilk çeyreğinde %40,5 olarak gerçekleşti. Böylece, kartlı ödemelerin hanehalkı harcamaları içindeki payı ilk kez %40’ın üzerine çıkmış oldu.

Şekil 2: Kartlı Ödemelerin Hanehalkı Tüketimi İçindeki Payı

Kart kabulü tarafında ise, POS sayısı 2019 Haziran itibarıyla önceki yılın aynı dönemine göre yaklaşık 50 bin adet artarak 1,64 milyon oldu. Bu dönemde, Ödeme Kaydedici Cihaz (ÖKC) yazılım sayısı ise 2018 Haziran'a göre 100 bin arttı ve 1,35 milyona ulaştı. Böylece toplam terminal adedi, cihaz başına ÖKC yazılım adedinin 1,67 olduğu varsayımıyla, 2,44 milyon oldu. Toplam terminal adedi, 2018 sonunda 2,36 milyon idi. ATM parkuruna ise son bir yılda nette 1,500'ün üzerinde ATM eklendi ve 2019 Haziran itibarıyla ATM sayısı 52,5 bine yaklaştı.

Şekil 3: Kart Kabul Noktası İstatistikleri

Banka kartlarıyla yapılan ödemeler hızla artmaya devam ederken, banka kartlarından son bir yılda 114 milyar TL ödeme hacmi geçti

Banka kartı ödeme işlemlerindeki yüksek büyüme trendi 2019'un ilk yarısında da devam etti. Banka kartı ile gerçekleştirilen nakit çekim ve ödeme işlem adedi, 2019 Haziran itibarıyla yıllık 3,4 milyara ulaştı. Bu işlem adetlerinin %59'unu ödeme işlemleri oluştururken, banka kartı ile yapılan ödeme işlem adetleri 2019 Haziran itibarıyla yıllık %21'lik bir artış kaydetmiş oldu.

Bu dönemde nakit çekim ve ödeme işlem hacmi yıllık %14 büyümeyle 880 milyar TL'ye, sadece ödeme işlem hacmi ise yıllık %34 büyümeyle 114 milyar TL'ye çıktı. Ödeme işlem hacminin toplam banka kartı işlem hacmindeki payı ise %13 olarak gerçekleşti; bu oran 2018 senesinde %12 idi. (Şekil 4)

Şekil 4: Banka Kartı İşlem İstatistikleri (2019 Haziran, Yıllıklandırılmış)

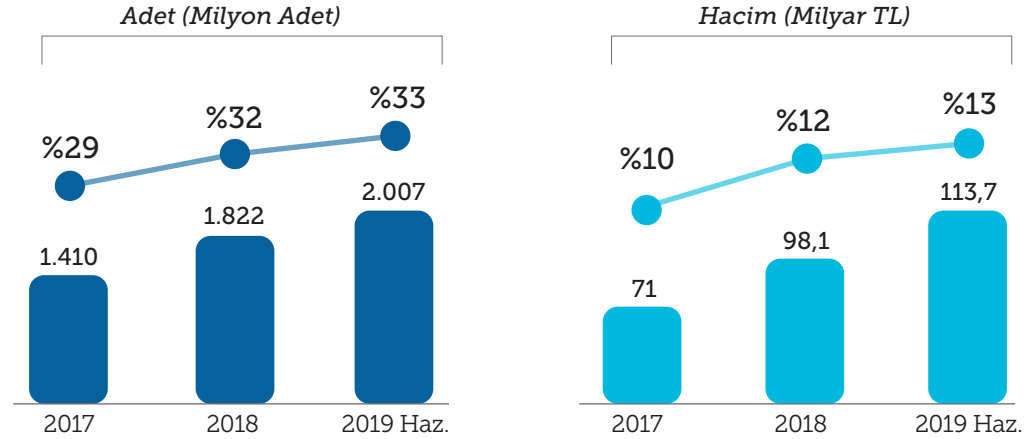
*Nakit çekim ve ödeme toplamını göstermektedir.

Not: Yıllıklandırılmış değerler 2019 Haziran itibarıyla son 12 ay toplamı, büyüme oranları son 12 ay toplamının 2018 toplamına oranı olarak hesaplanmıştır.

Kaynak: Bankalararası Kart Merkezi, TROY Analizi

Banka kartı ile ödeme işlemlerinin toplam kartlı ödeme işlemlerindeki payı da 2018 sonuna kıyasla bir miktar arttı. 2019 Haziran itibarıyla son bir yıllık dönemde banka kartıyla ödeme işlemleri, toplam ödeme işlemlerinin işlem adetlerinde %33'ünü (2018: %32), işlem hacimlerinde ise %13'ünü (2018: %12) oluşturdu. (Şekil 5)

Şekil 5: Banka Kartı ile Ödeme İşlemleri ve Toplam Kartlı Ödemelerdeki Payı

TROY'un mobil
temassız ödeme
teknolojisi ile Android
ve iOS cihazlarla
temassız, hızlı ve
güvenli ödeme
yapılıyor.

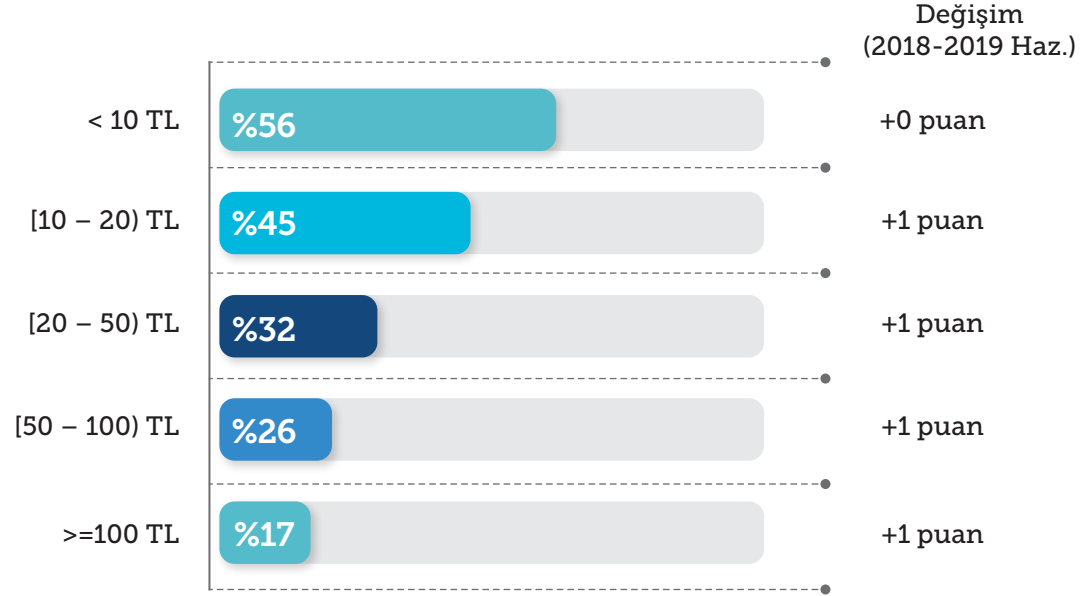
Banka kartı ile yapılan ödemelerdeki artış trendini besleyen temel unsur, banka kartı kullanıcılarının kartlarını her geçen gün daha sık şekilde ödeme işleminde kullanmaları olarak öne çıkıyor. 2019 Haziran itibarıyla son bir yıllık dönemde, aktif banka kartı başına aylık ortalama 3,5 adet ödeme işlemi yapılırken (2018: 3,3), kart başına aylık ödeme tutarı da 201 TL'ye ulaştı (2018: 178 TL). Bu dönemde aktif banka kartı başına nakit çekim işlem adedi sabit kalırken (1,5), kart başına nakit çekme tutarı ise 843 TL oldu. (Şekil 6)

Şekil 6: Aktif Banka Kartı Başına İşlem Adet ve Hacimleri (2019 Haziran, Yıllıklandırılmış)

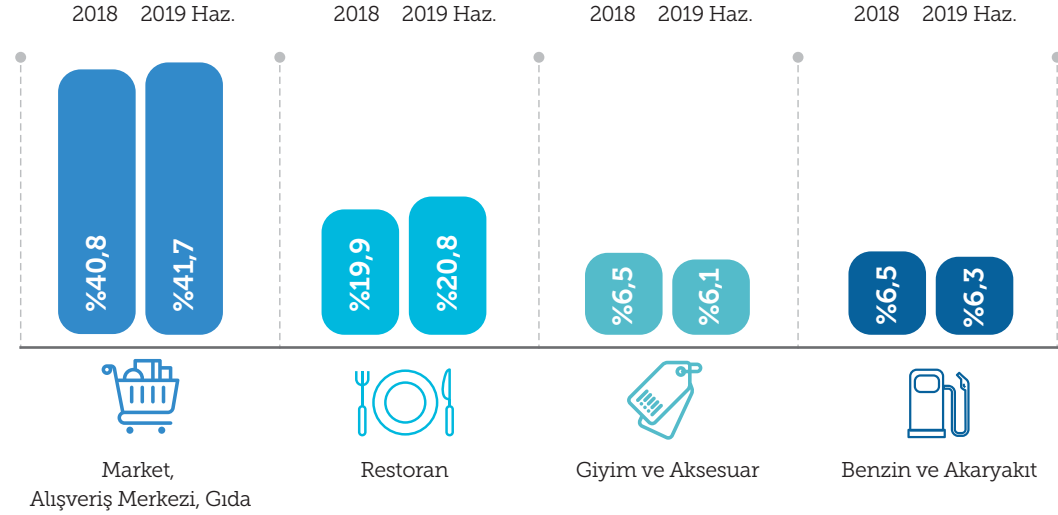
2019'un ilk yarısı itibarıyla son bir yıllık dönemde 50 TL altındaki kartlı ödeme işlemlerinin %41'inde banka kartları kullanıldı. Ayrıca bu dönemde, banka kartlarının kartlı ödemeler içindeki payı 10 TL üzerindeki tüm tutar aralıklarında kısmen arttı. Banka kartlarının payının 10 TL altındaki ödemelerde %56, 10-20 TL arasındaki ödemelerde %45, 20-50 TL arasındaki ödemelerde %32, 50-100 TL arasındaki ödemelerde ise %26 olduğu görüldü. 100 TL üzerindeki her 100 kartlı ödeme işleminden 17'si de banka kartıyla yapıldı. (Şekil 7)

Şekil 7: Tutar Aralıklarına Göre Banka Kartı Ödeme İşlemlerinin Kartlı Ödemelerdeki Payı
(İşlem Adedi, 2019 Haziran, Yıllıklandırılmış)

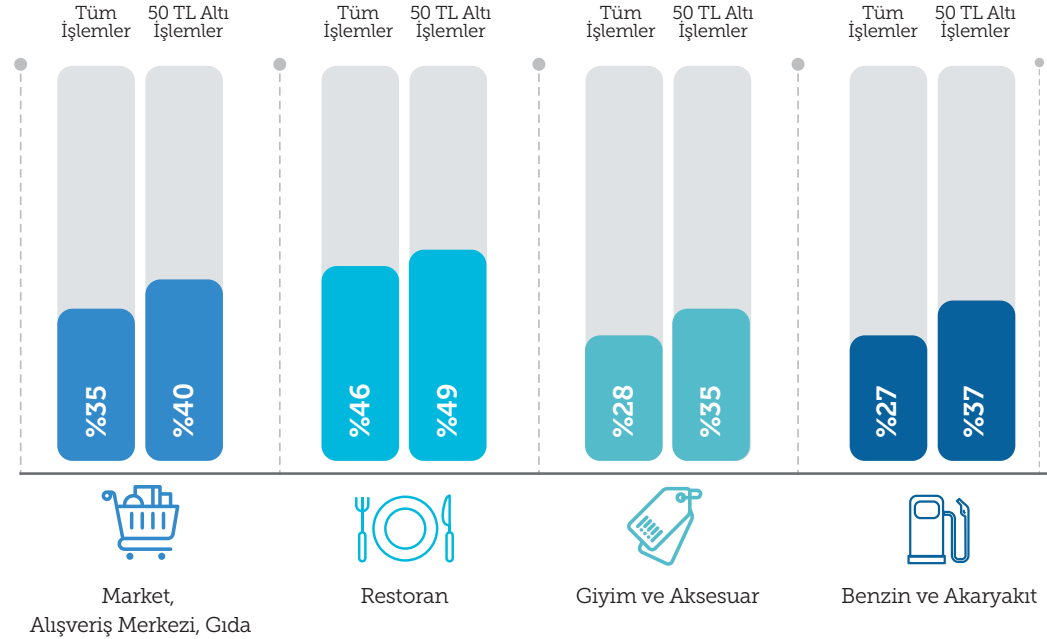
Banka kartlarının en çok kullanıldığı "Market, AVM ve Gıda" kategorisinin banka kartı işlemlerindeki payı 2019'un ilk yarısında 2018 sonuna kıyasla yaklaşık bir puan yükselerek %41,7 oldu. Benzer şekilde "Restoran" kategorisinin banka kartı ödeme işlemlerindeki payı da yükseldi ve 2019'un ilk yarısı itibarıyla %20,8'e ulaştı. Öte yandan "Giyim/Aksesuar" ve "Benzin ve Akaryakıt" kategorilerinde, ilgili kategorinin banka kartı işlemlerindeki payı minör de olsa azalmaya devam etti. (Şekil 8)

Şekil 8: Banka Kartlarının En Sık Kullanıldığı Kategoriler (İşlem Adedi)

Bu kategorilerde, 50 TL altındaki ödemelerde banka kartlarının kullanımı genel ortalamaya göre daha yüksek. Örneğin, "Market, AVM ve Gıda" kategorisinde tüm kartlı ödemelerde banka kartlarının payı %35 iken, bu oran 50 TL altındaki ödemelerde %40'a ulaşıyor. Benzer şekilde, "Giyim ve Aksesuar" kategorisinde tüm kartlı ödemelerin %28'i banka kartıyla yapılırken, 50 TL altı işlemlerde banka kartlarının payının %35 olduğu görülüyor. (Şekil 9)

Şekil 9: Banka Kartlarının İlgili Sektörlerde Kartlı Ödemelerdeki Payı (İşlem Adedi, 2019 Haziran)

2019'un ilk yarısında ticari kartlarda büyüme 2018'e kıyasla bir miktar düşmüş olsa da kredi kartlarında büyümenin lokomotif hâlâ ticari kartlar

2019'un ilk yarısı itibarıyla, kredi kartlarıyla yıllık 4,2 milyar adet nakit avans ve ödeme işlemi gerçekleştirildi; bu da yıllık %12'lik bir büyüme anlamına geliyor. Bu işlemlerin %98'i (2018: %97) ödeme işlemlerinden oluştu. 2019 Haziran itibarıyla yıllık nakit avans ve ödeme işlemleri hacmi ise 859 milyar TL'yi buldu. Bu hacmin %91'i (2018: %90) ödeme işlemleri kaynaklıydı.

Şekil 10: Kredi Kartı İşlem İstatistikleri (2019 Haziran, Yıllıklandırılmış)

Not: Yıllıklandırılmış değerler 2019 Haziran itibarıyla son 12 ay toplamıdır. Büyüme oranları bu değerlere göre hesaplanmıştır.
Kaynak: Bankalararası Kart Merkezi, TROY Analizi

2019 Haziran itibarıyla son bir yılda, bir kredi kartı kullanıcısı aylık ortalama 6,8 adet (2018: 6,4) ödeme işlemi yaparken, kart başına aylık ödeme tutarı ise 1.309 TL (2008: 1.201 TL) oldu.

Şekil 11: Aktif Kredi Kartı Başına İşlem Adet ve Hacimleri

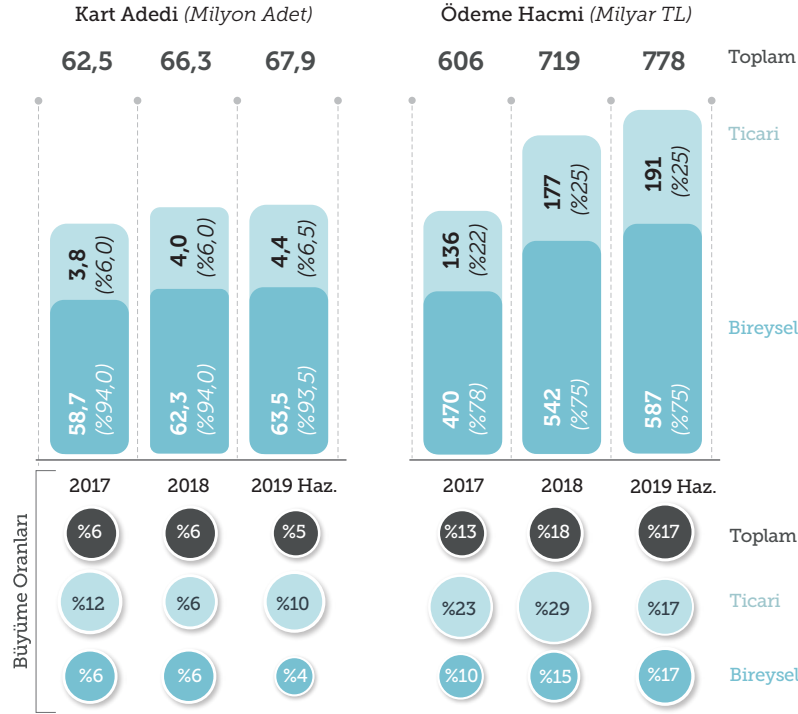

Parantez içindeki sayılar 2018 yılı değerlerini göstermektedir

Not: Kart başına değerler hesaplanırken, ilgili dönem itibarıyla son 12 ay içinde en az bir tane ödeme işlemi yapılan kart sayısı kullanılmıştır.
Kaynak: Bankalararası Kart Merkezi

Kredi kartı pazarında büyümenin önemli bileşeni olan ticari kartlar, 2019'un ilk yarısında adetsel olarak bir önceki yılın aynı dönemine göre %10'luk bir büyümeye katetti ve 2019 Haziran itibarıyla sektördeki ticari kredi kartı adedi 4,4 milyon oldu. Böylece ticari kartların toplam kredi kartları içindeki payı, 2018 sonuna kıyasla 0,5 puan artarak %6,5'e ulaştı. Ticari kartlarla yapılan ödeme işlemlerinin, 2018'e kıyasla daha düşük bir hızla da olsa büyümesini sürdürdüğü bu dönemde, ticari kartlarla yapılan ödeme işlem hacmi yıllık bazda 191 milyar TL'yi buldu. Yıllık %17'lik (2018: %29) bu büyümeyle birlikte, ticari kredi kartı ödeme işlemlerinin toplam kredi kartı işlem hacmindeki payı da %25 olarak gerçekleşti.

Şekil 12: Kredi Kartlarının Segment Kırılımı

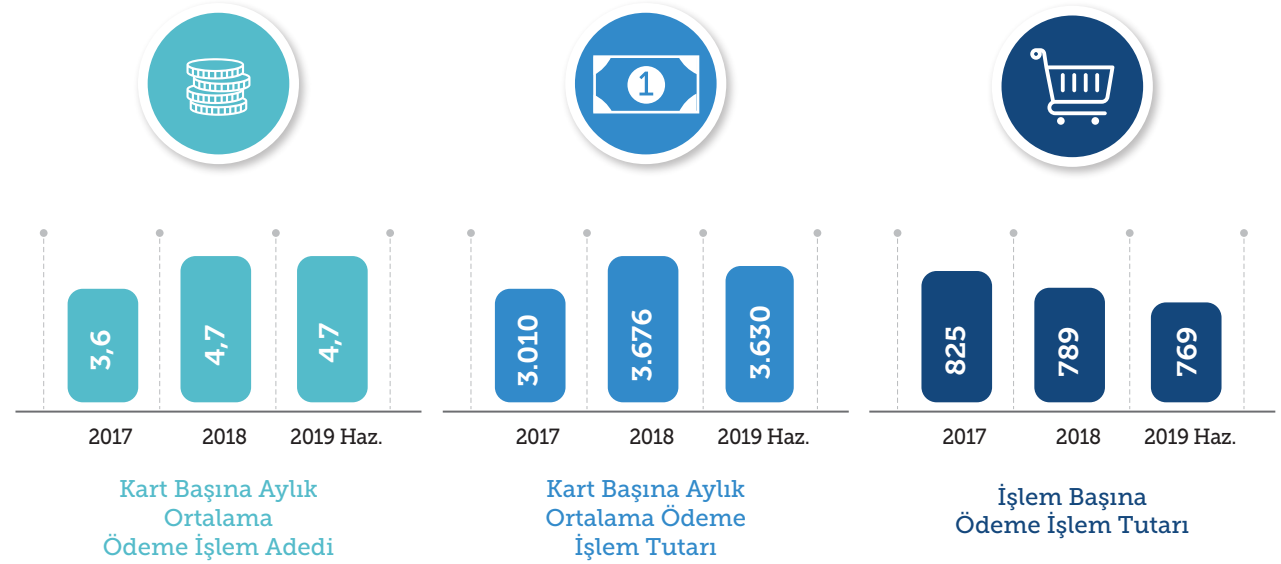

Not: Bireysel kredi kartları istatistiklerine sanal kartlar dâhildir. 2019 Haziran değerleri 2019 Haziran itibarıyla son 12 ay işlem hacmini göstermektedir.

Kaynak: Bankalararası Kart Merkezi, TROY Analizi

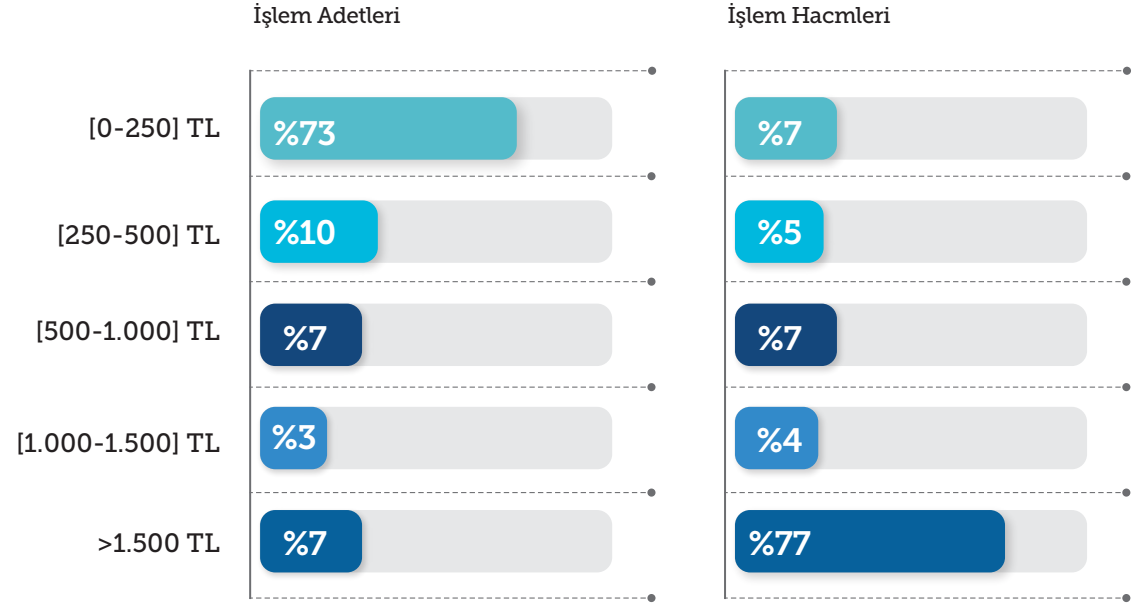
2019'un ilk yarısında, ticari kart başına işlem adedi 2018'e paralel şekilde 4,7 olurken, kart başına aylık ortalama ödeme işlem tutarı ve işlem başına aylık ortalama işlem tutarı sırasıyla 3.630 TL ve 769 TL oldu. Bu değerler 2018'de sırasıyla 3.676 TL ve 789 TL idi. Yani ticari kartların daha düşük tutarlı ödemelerde de kullanımı yaygınlaşmaya devam ediyor. (Şekil 13)

Şekil 13: Ticari Kredi Kartları Kullanım İstatistikleri

2019 Haziran itibarıyla son bir yıldaki ticari kredi kartı işlemlerinin adetsel olarak %73'ü 250 TL ve altındaki işlemlerden oluşurken, bu tutar aralığındaki işlem hacmi toplam ticari kredi kartı ödeme hacminin %7'sini oluşturdu. Aynı dönemde, 250 TL ile 500 TL arasındaki işlemler ise işlem adetlerinin %10'una, işlem hacimlerinin %5'ine tekabül ediyor. İşlem hacimlerinin %77'lik kısmı da, işlem adetlerinin %7'sini oluşturan 1.500 TL üzeri işlemlerden oluşuyor.

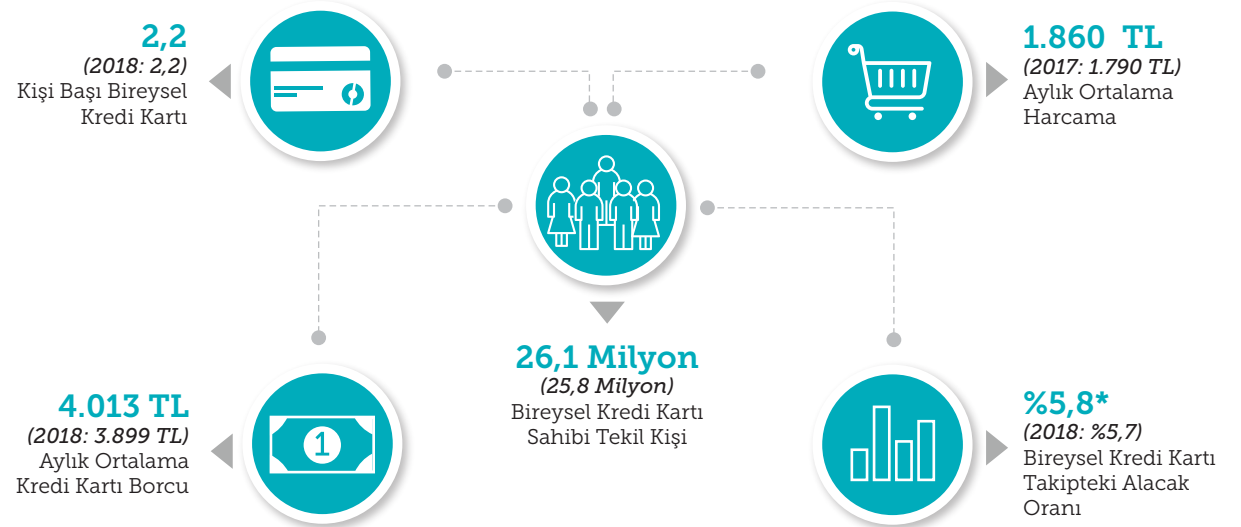
Şekil 14: Ticari Kredi Kartları ile Ödeme İşlemlerinin Tutar Aralıklarına Göre Dağılımı (2019 Haziran, Yıllıklandırılmış)

Bireysel kredi kartı kullanıcı sayısı 2019'un ilk yarısında 300 bin arttı; ortalama harcama ve kredi kartı borçluluğu 2018'e benzer seviyede

2019'un ilk yarısında bireysel kredi kartı sahibi tekil kişi sayısı yaklaşık 300 bin artarak 26,1 milyon olurken, kişi başı kredi kartı sayısı son 2 yıla benzer şekilde 2,2 seviyesinde kaldı. Şekil 15'te görüldüğü üzere 2019 Nisan itibarıyla son 1 yıllık dönemde, bireysel bir kredi kartı kullanıcısı kartıyla aylık ortalama 1.860 TL'lik ödeme yaparken, aylık ortalama kredi kartı borcu 4.013 TL oldu. Bu değerler, 2018 sene sonu itibarıyla sırasıyla 1.790 TL ve 3.899 TL idi. Yani bireylerin kredi kartlarıyla yaptıkları aylık ödeme tutarı ve kredi kartı borçları nispeten aynı kaldı. Bireysel kredi kartlarında takipteki alacak oranı ise 2018 sene sonundaki %5,7 seviyesinden 2019 Haziran itibarıyla %5,8'e yükseldi.

Şekil 15: Bireysel Kredi Kartı İstatistikleri (2019 Nisan)

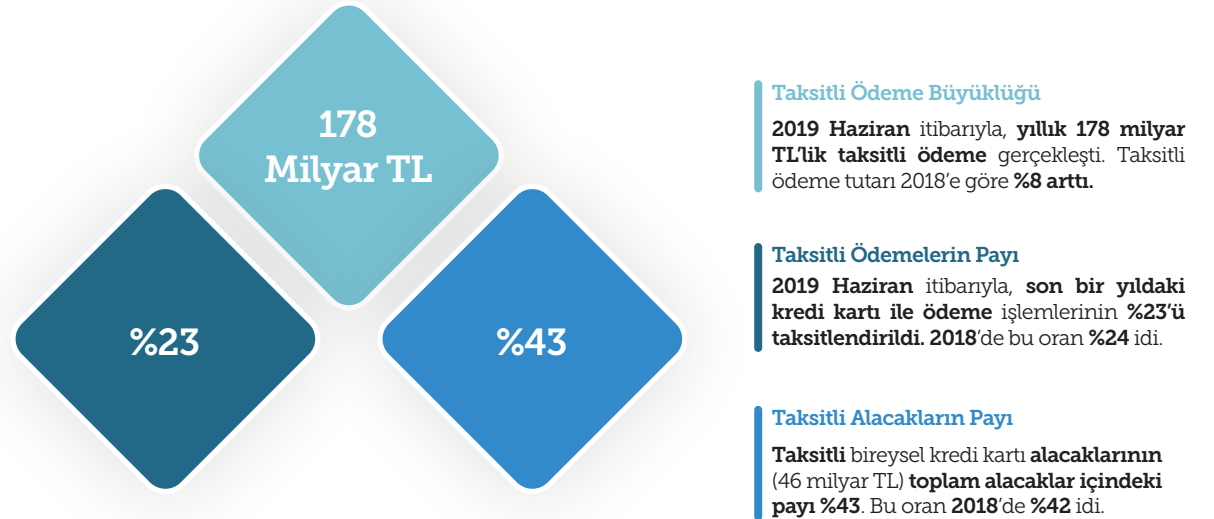
*2019 Haziran itibarıyla

Not: Kişi başı kredi kartı sayısı hesaplanırken, toplamdan ticari kredi kartları ve sanal kartlar çıkarılmıştır. Aylık ortalama harcama ve kredi kartı borcu ilgili dönem itibarıyla son 12 ay ortalamasını göstermektedir.

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi Raporu, BDDK, Bankalararası Kart Merkezi, TROY Analizi

2019'un ilk yarısında, bireysel kredi kartlarının taksitlendirme maksatlı kullanımı da 2018'e benzerdi. 2019 Haziran itibarıyla son bir yıllık süreçteki taksitli ödeme tutarı 178 milyar TL olarak gerçekleşti. 2018'de yapılan her 100 işlemten 24'ü taksitlendirilirken, bu oran 2019'un ilk yarısında %23'e geriledi. Öte yandan, taksitli bireysel kredi kartı alacaklarının toplam bireysel kredi kartı alacakları içindeki payı 2018'e kıyasla küçük bir artışla %43 oldu.

Şekil 16: Taksitli Ödeme İstatistikleri (2019 Haziran, Yıllıklandırılmış)

2019'un ilk yarısı itibarıyla yıllık online ödeme hacmi 164 milyar TL'ye ulaştı; online ödemelerin kartlı ödemelerdeki payı ise %18'e çıktı

Online ödemeler 2019 Haziran itibarıyla yıllık 164 milyar TL'ye ulaştı ve 2018 yılına kıyasla yıllık %40'lık bir artış kaydetmiş oldu. Bu dönemde online kartlı ödemelerin toplam kartlı ödemelerdeki payı da 1,2 puan artarak %17,7 olarak gerçekleşti.

Şekil 17: İnternette Alışveriş İstatistikleri (2019 Haziran, Yıllıklandırılmış)

164 Milyar TL

(2018: 139 Milyar TL)

İnternette Yapılan Kartlı
Ödeme Tutarı

%17,7

(2018: %16,5)

İnternette Yapılan Kartlı
Ödemelerin Toplam Kartlı
Ödemelerdeki Payı

29,2 Milyon

(2018: 28,2 Milyon)

İnternette Ödeme Yapan
Tekil Kredi Kartı Adedi

12,8 Milyon

(2018: 11,1 Milyon)

İnternette Ödeme Yapan
Tekil Banka Kartı Adedi

Not: 2019 Haziran itibarıyla son 12 aydaki işlemler baz alınarak hesaplanmıştır.
Kaynak: Bankalararası Kart Merkezi

2019 Haziran itibarıyla son bir yıllık dönemde 29,2 milyon kredi kartı online ödemelerde kullanıldı. Bu dönemde, online ödemelerde kullanılan tekil kredi kartlarının toplam kredi kartlarına oranı ise %43 oldu. Son bir yılda ödeme yapılan kredi kartları baz alındığında ise bu oran %59'a ulaşıyor. Bu rakamlar 2018 senesinde sırasıyla 28,2 milyon, %42,5 ve %57 idi. Banka kartı tarafında ise, 2018 Temmuz – 2019 Haziran arasındaki bir yıllık dönemde 12,8 milyon tekil banka kartı, yani banka kartlarının %8,2'si online ödemelerde kullanıldı. Yine son bir yılda ödeme yapılan banka kartları baz alındığında, online ödemelerde kullanılan banka kartlarının ödeme işleminde kullanılan toplam banka kartlarına oranı %27'ye ulaşıyor.

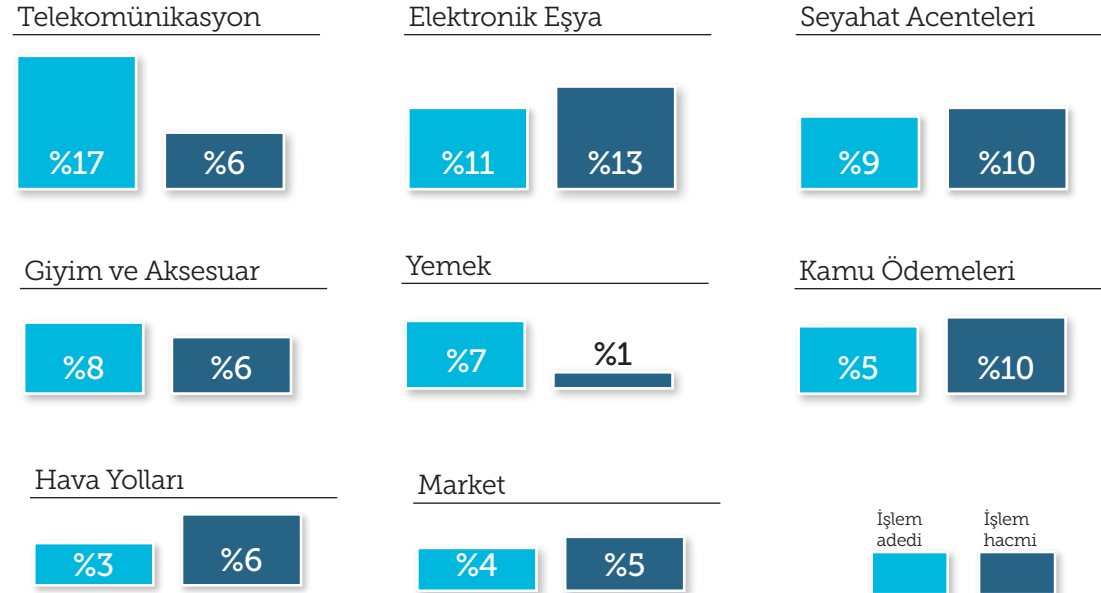
Hayatın her alanında
hızlı ve güvenli ödeme
deneyimi için TROY'un
Karekod ile Ödeme
çözümü de hazır.

Online ödemelerin yoğunlaştığı kategoriler “telekomünikasyon”, “elektronik eşya” ve “seyahat acenteleri” olmaya devam ediyor

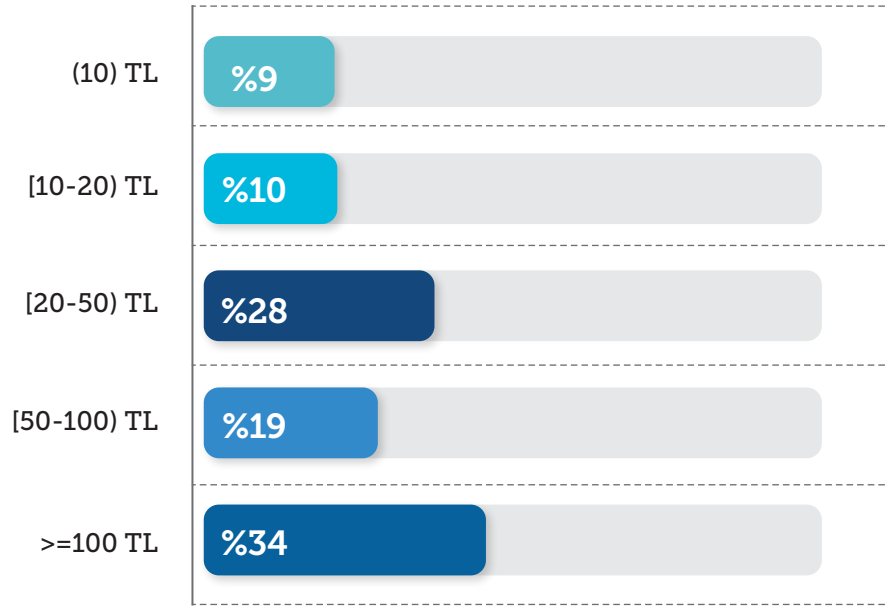
Online ödemelerde işlem adetlerinin yoğunlaştığı kategoriler, 2019’un ilk yarısında da aynı kaldı. “Telekomünikasyon” kategorisi 2019 Haziran itibarıyla son bir yıldaki işlem adetlerinin %17’sini, işlem hacimlerinin %6’sını oluşturdu. Bu dönemde, “Elektronik Eşya” kategorisi, toplam online ödemelerden işlem adedinde %12, işlem hacminde %13 pay aldı. Online ödemelerin yoğunlaştığı üçüncü kategori olan “Seyahat Acenteleri”nin ilgili dönemde online ödemelerden aldığı pay ise işlem adedinde %9, işlem hacminde %10 oldu. (Şekil 18)

Şekil 18: Online Ödeme İşlemlerinin Kategoriler Bazında Dağılımı

Online kartlı ödeme işlemlerinin adetsel olarak %28'i 20-50 TL aralığındaki işlemlerden oluşurken, 100 TL üzerindeki işlemler online kartlı ödemelerden %34 pay alıyor. (Şekil 19)

Şekil 19: İnternette Alışverişlerin Ödeme Tutar Aralığına Göre Dağılımı
(İşlem Adetleri, 2019 Haziran, Yıllıklandırılmış)

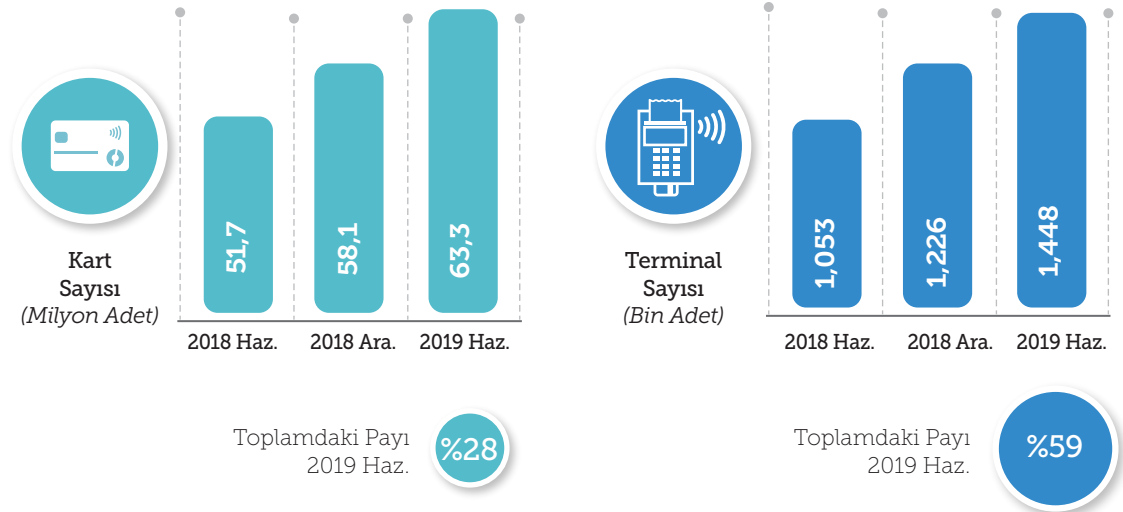

Türkiye’de her 3 karttan 1’i temassız özellikli; terminallerin %60’ı temassız kart kabul edebiliyor

Temassız kart adedi 2019 Haziran itibarıyla bir önceki yılın aynı dönemine göre %10’luk bir artış göstererek 63,3 milyona ulaştı. Temassız kartların toplam kartlar içindeki payı ise %28 oldu. 2019 Haziran itibarıyla son bir yıllık dönemde temassız kartların 19 milyonu ödeme işlemlerinde kullanılırken, bu kartlar ödeme işlemlerinde kullanılan tüm kartların %20’sini oluşturdu.

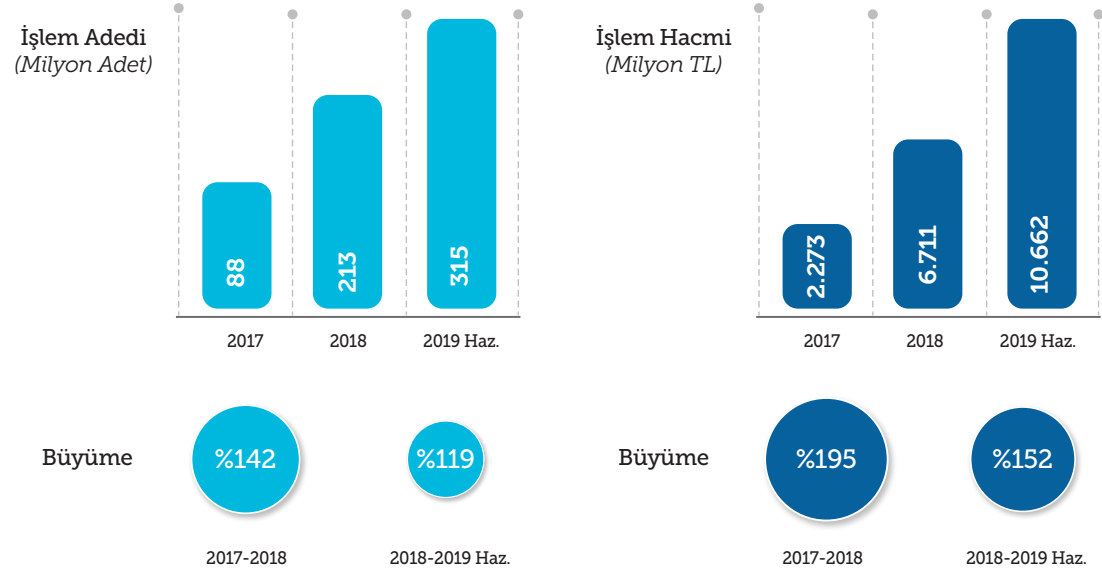
2019’un ilk yarısında kabul tarafındaki temassız terminal ağı da genişlemesini sürdürdü. Temassız terminal adedi 2019 Haziran itibarıyla 2018’in aynı ayına göre %18 büyüyerek 1,5 milyona yaklaştı. Temassız terminal adedinin toplam terminal ağındaki payı ise %60’a kadar çıktı. 2019’un ilk yarısı itibarıyla son bir yılda temassız ödeme yapılan iş yeri adedi 517 bin olurken, bu iş yerleri kartlı ödeme yapılan toplam iş yerlerinin %30’unu oluşturdu.

Şekil 20: Temassız Kart Adedi ve Kabul Noktası İstatistikleri

Temassız kartlarla yapılan işlemler hem adetsel hem de hacimsel olarak hızlı şekilde artmaya devam ediyor. 2019'un ilk yarısı itibarıyla son bir yıllık dönemde, temassız işlem adetleri %119, temassız işlem hacimleri %152 büyüyerek sırasıyla 315 milyon adet ve yaklaşık 11 milyar TL'ye ulaştı. Temassız işlemler, toplam kartlı ödemelerin işlem adetlerinde %5,2'sini (2018: %3,8), işlem hacimlerinde ise %1,2'sini (2008: %0,8) oluşturdu.

Şekil 21: Temassız İşlem İstatistikleri

Not: 2018-2019 Haziran büyüme oranı hesaplanırken 2019 Haziran itibarıyla son 12 aydaki işlemler dikkate alınmıştır.

Kaynak: Bankalararası Kart Merkezi

Temassız ödemelerin en sık kullanıldığı kategoriler "Market, Alışveriş Merkezi ve Gıda" ile "Restoran" kategorileri toplam temassız ödeme işlem adedinin sırasıyla %45,6'sını ve %32,8'ini oluşturdu. Bu kategorilerde temassız işlemlerin kartlı ödemelerdeki payı ise sırasıyla %6 (2018: %4,3) ve %11,4 (2018: %9).

2019'un ilk yarısı itibarıyla yabancı kartlarla Türkiye'de yapılan ödemeler yıllık 60 milyar TL'ye ulaştı

2018'de Türkiye'de kullanılan yabancı ülke tekil kart adedi 16,2 milyon iken, 2019 Haziran itibarıyla son bir yıla bakıldığında bu rakamın 20 milyona yaklaştığı görülüyor. Bu dönemde, yabancı kartlarla yurt içinde yapılan yıllık ödeme işlem hacmi ise 2018'e kıyasla %84 büyüyerek 60 milyar TL'ye ulaştı. Bu hacmin yaklaşık %36'lık kısmı hava yolu ödemelerini de içeren online ödemelerden oluşuyor. Yabancı kartlarla yapılan ortalama bir işlemde ödeme tutarı ise 686 TL'ye çıktı; 2018'de bu değer 610 TL idi.

Şekil 22: Yabancı Ülke Kartlarının Türkiye'deki Ödeme İstatistikleri
(2019 Haziran, Yıllıklandırılmış)

19,7 Milyon
(2018: 16,2 Milyon)

Türkiye'de
Kullanılan
Yabancı Tekil
Kart Adedi

60 Milyar TL
(2018: 44 Milyar TL)

Yabancı Kartlarla
Yapılan Ödeme
İşlem Hacmi

686 TL
(2018: 610 TL)

Yabancı Kartlarla Yapılan
Ödeme İşlemlerinin
Ortalama İşlem Tutarı

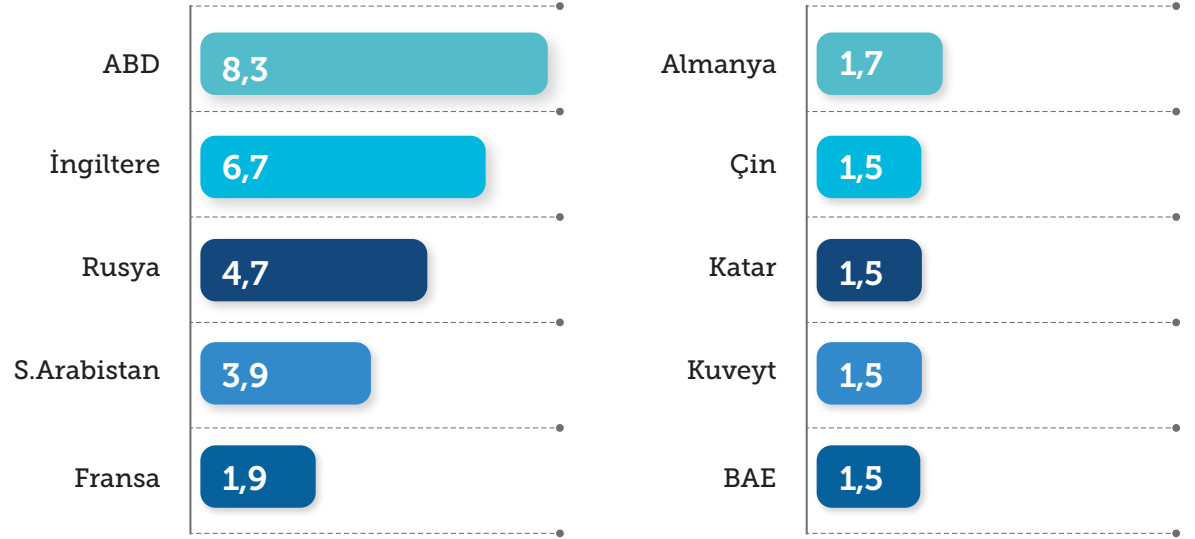

%36
(2018: %36)

Yabancı Kartlarla Yapılan
Ödemelerde Online
Ödemelerin Payı

2019 Haziran itibarıyla son bir yılda Türkiye’de ödeme hacmi açısından en çok Amerika menşeli kartlarla ödeme yapıldı ve bu kartlarla Türkiye’de yapılan ödeme işlem tutarı 8,3 milyar TL oldu. Amerika dışında Türkiye’de en çok harcama yapan ülkeler İngiltere (6,7 milyar TL), Rusya (4,7 milyar TL), Suudi Arabistan (3,9 milyar TL) ve Fransa (1,9 milyar TL).

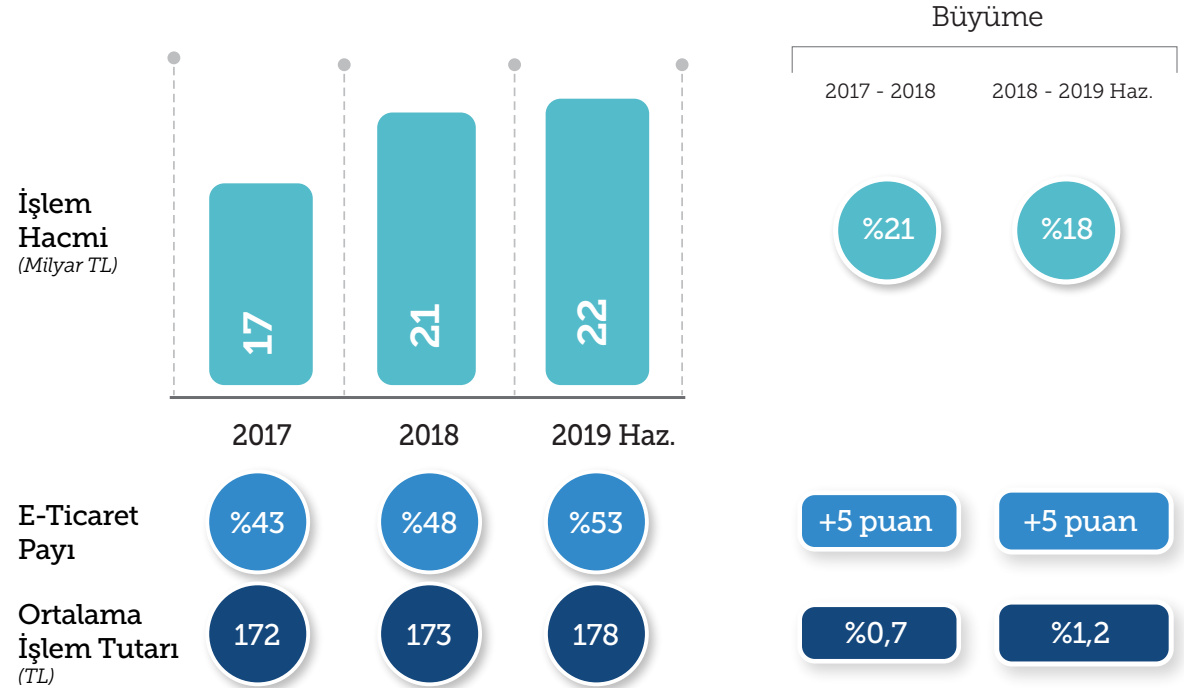
Şekil 23: Ülke Bazında Yabancı Kartlarla Yurt İçinde Yapılan Ödeme İşlem Tutarları
(2019 Haziran, Yıllıklandırılmış, Milyar TL)

Türkiye’de ihraç edilen kartlarla yapılan yurtdışı ödemeler, 2019’un ilk yarısında yıllık 22 milyar TL oldu

Türkiye’de ihraç edilen kartlarla yapılan yurt dışı ödemeleri 2018’de 2017’ye kıyasla %24’lük bir yükselişle 21 milyar TL’ye ulaşmıştı. 2019 Haziran itibarıyla son bir yıla bakıldığında ise bu tutarın 2018’e benzer seviyede 22 milyar TL olarak gerçekleştiği görülüyor. Yerli kartlarla yapılan yurt dışı ödemelerde ortalama işlem tutarı da önceki yıllara paralel seyretti ve 178 TL oldu.

Şekil 24: Türkiye’de İhraç Edilen Kartlarla Yapılan Yurt Dışı Ödemeleri ve E-Ticaret İşlemlerinin Payı (Milyar TL/%)

TROY İnovasyon
Merkezi'nce geliştirilen
ip entegrasyonu
sayesinde giyilebilir
teknolojilerle de ödeme
yapılıyor. Bilekliklere
entegre edilen ip ile
kullanıcılar temassız
deme yapabiliyor.

Giriş

Son bir kaç 10 yılın önemli konularından biri, banka şubelerinden önemli bir yükü alarak operasyonel verimlilik sağlaması ile alternatif dağıtım kanalı olarak görülen ATM’lerin geleceği. Pek çok ekonomi ödemelerin dijital dönüşümü ve “nakitsiz toplum” hedefine koşarken ATM parkurunun büyüklüğü, fonksiyon seti ve geleceği sıkça tartışılan bir konu.

“Nakitsiz toplum” vizyonunda bir hayli yol alan İskandinav ülkelerinde bazı kaynaklara göre nüfusun %20’sinin artık hiç ATM kullanmadığı günümüz dünyasında bir yandan da tamamen nakitsiz bir toplumun, farklı kesimlerin ihtiyaçları da göz önünde bulundurulduğunda, kısa ve orta vadede her ülke için mümkün ve belki de doğru olmayabileceği de dile getiriliyor.

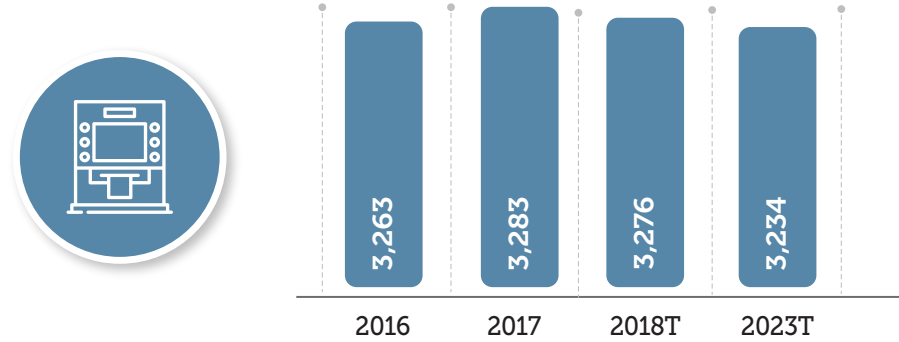
Böyle bir dünyada ATM dünyasında yeni gelişmelere de şahit oluyoruz. ATM’lerin modernizasyonu ile birlikte ATM fonksiyon seti de kredi başvurusundan hesap açılışına kadar genişlerken, bir yandan da karekod, NFC gibi teknolojilerin aracılığı ile ATM’ler ile mobil dünya arasında bir entegrasyon sağlanıyor.

Bu kapsamda, Ödemeler Raporu’nun bu sayısında özel gündem olarak dünyada ve Türkiye’de ATM’lerin gelişimine yönelik karşılaştırmalı analizlere yer verilmektedir.

Dünya genelindeki ATM sayısı 2017 sonu itibarıyla 3,3 milyon; ATM sayısının 2023’e kadar neredeyse sabit kalması bekleniyor; Türkiye’de ATM sayısı ise 52 Bin

2017’de dünya genelindeki ATM sayısı 3,3 milyon olurken bir önceki yıla kıyasla ATM sayısı %0,4 gibi sınırlı bir büyüme gösterdi. Benzer şekilde 2018’de ATM sayısının neredeyse sabit kaldığı öngörülürken 2023 itibarıyla ATM sayısının 3,2 milyona gerilemesi bekleniyor.

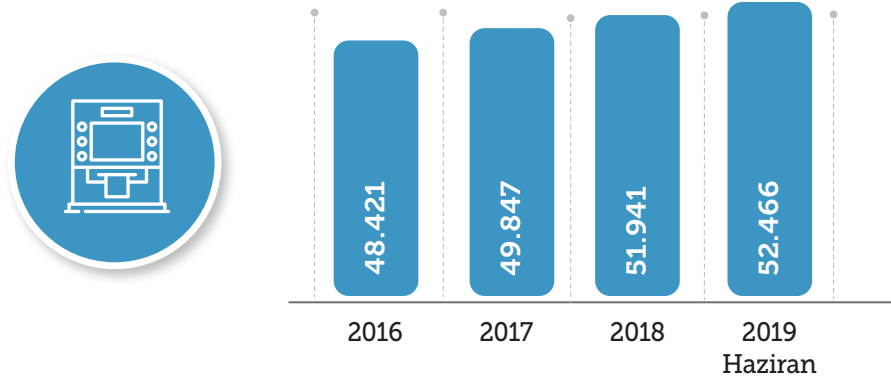
Şekil 25: Dünya Geneline ATM Sayısı Gelişimi ve Tahmini (Bin Adet, 2016-2023)

Dünyadaki toplam ATM sayısındaki gerilemedeki en önemli etmen ise Çin olarak karşımıza çıkıyor. Retail Banking Research’ün (RBR) raporuna göre 2023’e kadarki 6 yıllık süreçte Çin’de, bugün yaygın olarak kullanılan karekod ile ödeme gibi nakitsiz ödeme araçlarının daha da yaygınlaşması ve ülkedeki nakit ihtiyacının azalması ile birlikte, toplamda 165 bin ATM’nin kapanması bekleniyor. Yani, 2017 yılı itibarıyla 740 bin ATM bulunan Çin’de 2023’e kadar neredeyse her 4 ATM’den 1’inin kapanacağı öngörülüyor.

Nüfus ve şube başına ATM penetrasyon oranlarının gelişmiş ülkelere kıyasla hala düşük olduğu Türkiye’deki ATM parkuru ise düşük oranda da olsa genişlemeye devam ediyor. 2016 senesinde Türkiye genelinde 48 binin üzerinden ATM varken bu rakam 2017’de 50 bin, 2019 Haziran itibarıyla 52,5 bine ulaştı.

Şekil 26: Türkiye’deki ATM Sayısı Gelişimi (Bin Adet, 2016-2019 Haziran)

ATM parkurunun genişliği ve yoğunluğu anlamında bölgesel farklılıklar söz konusu; ATM parkurunun en geniş olduğu bölge Asya Pasifik iken, ATM yoğunluğunun en yüksek olduğu bölge Kuzey Amerika

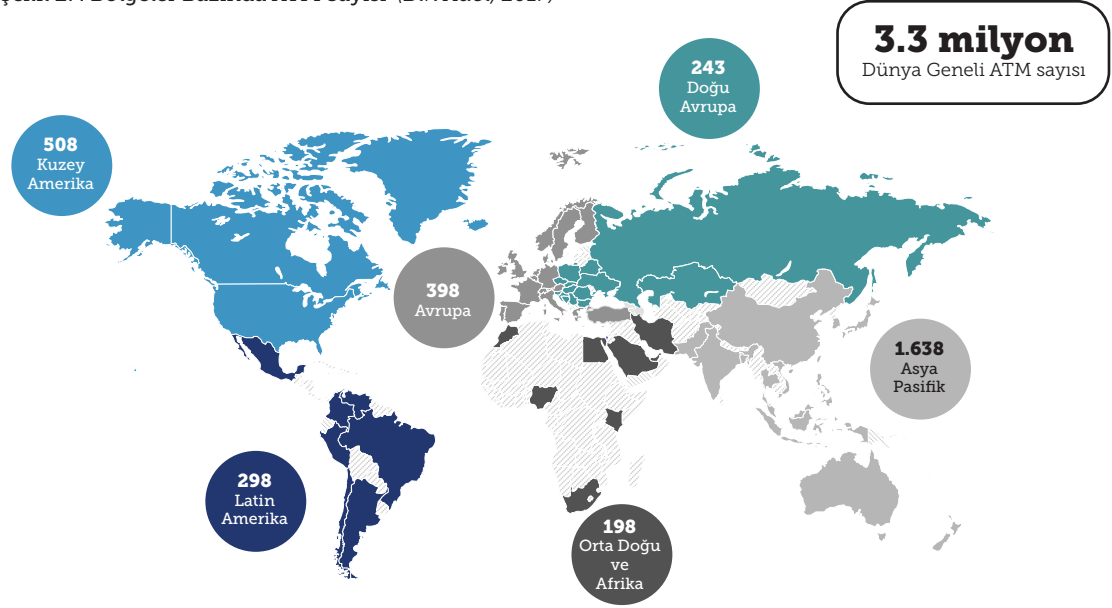
ATM’lerin bölgesel dağılımı incelendiğinde, Asya Pasifik bölgesinin 1,6 milyonun üzerindeki ATM sayısı ile dünya genelindeki ATM parkurunun %50’sini oluşturduğu görülüyor. Asya Pasifik bölgesini sırasıyla 508 bin ATM (dünya genelindeki parkurun %16’sı) ile Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada’nın oluşturduğu Kuzey Amerika izliyor. ATM sayısı açısından en büyük üçüncü bölge ise 398 bin ATM’nin yer aldığı ve dünya genelindeki ATM parkurunun %12’sini oluşturan Batı Avrupa Bölgesi. (Şekil:27)

ATM sayısının bölgesel bazlı farklılaşmasında coğrafi koşullar ile sosyoekonomik dinamikler etkili oluyor. Bu etkilerden arındırmak için kullanılabilecek önemli göstergeler ise nüfus ve şube başına ATM penetrasyonları. Bu açıdan incelendiğinde (Şekil 28, Şekil 29), Kuzey Amerika ATM yoğunluğunun en yüksek olduğu bölge olarak karşımıza çıkıyor. Kuzey Amerika’da milyon kişi başına 1.4 bin adet ATM düşerken, her 100 şubeye düşen ATM sayısı 457. Kuzey Amerika’nın ardından kişi başına ATM yoğunluğu en yüksek olan bölge ise Batı Avrupa; bu bölgede, milyon kişi başına düşen ATM sayısı 787. Öte yandan, Batı Avrupa bölgesinde şube başına ATM yoğunluğu diğer bölgelere kıyasla düşük; Batı Avrupa’da her 100 şube başına 249 ATM düşüyor.

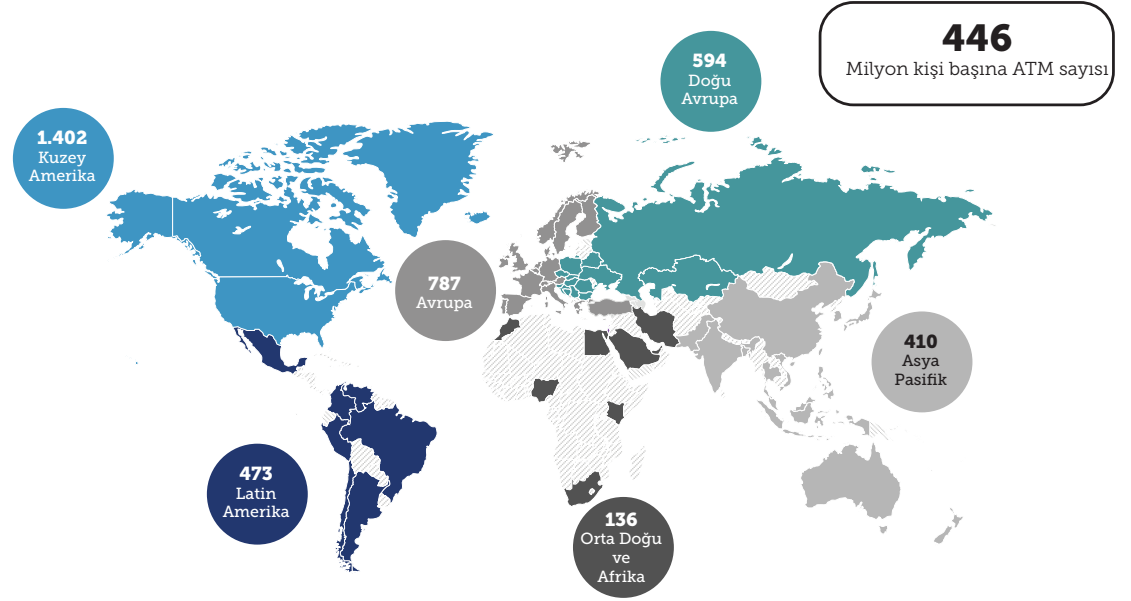
Toplam ATM sayısı açısından en büyük bölge olan Asya Pasifik bölgesindeki ATM yoğunluğu ise dünya genelinin altında. Dünya genelinde, her bir milyon kişiye 446 ATM düşerken Asya Pasifik’te bu rakam 410. Benzer şekilde, dünya genelinde her 100 şube başına düşen ATM sayısı 308 iken Asya Pasifik’te bu rakam 292.

Bölgesel bazdaki bu farklılaşmanın temel sebeplerinden biri coğrafi koşullar. Kuzey Amerika’yı oluşturan ABD ve Kanada’nın yüzölçümü ve nüfusun dağılımı göz önünde bulundurulduğunda ATM penetrasyonun yüksek olması beklenen bir durum. Yine bu sebeple, bu bölgedeki %68’lik off-site ATM oranı da diğer bölgelere göre oldukça yüksek. Amerika’nın ardından off-site ATM oranının en yüksek olduğu ikinci bölge %59 ile Doğu Avrupa. Türkiye’nin de içinde bulunduğu Batı Avrupa bölgesinde off-site ATM oranı ise %34 düzeyinde ve diğer bölgelere kıyasla oldukça düşük. (Şekil 30). Türkiye’deki, off-site ATM oranı ise 2017 itibarıyla %53,4 iken 2019 Haziran itibarıyla %52,8.

Şekil 27: Bölgeler Bazında ATM Sayısı (Bin Adet, 2017)

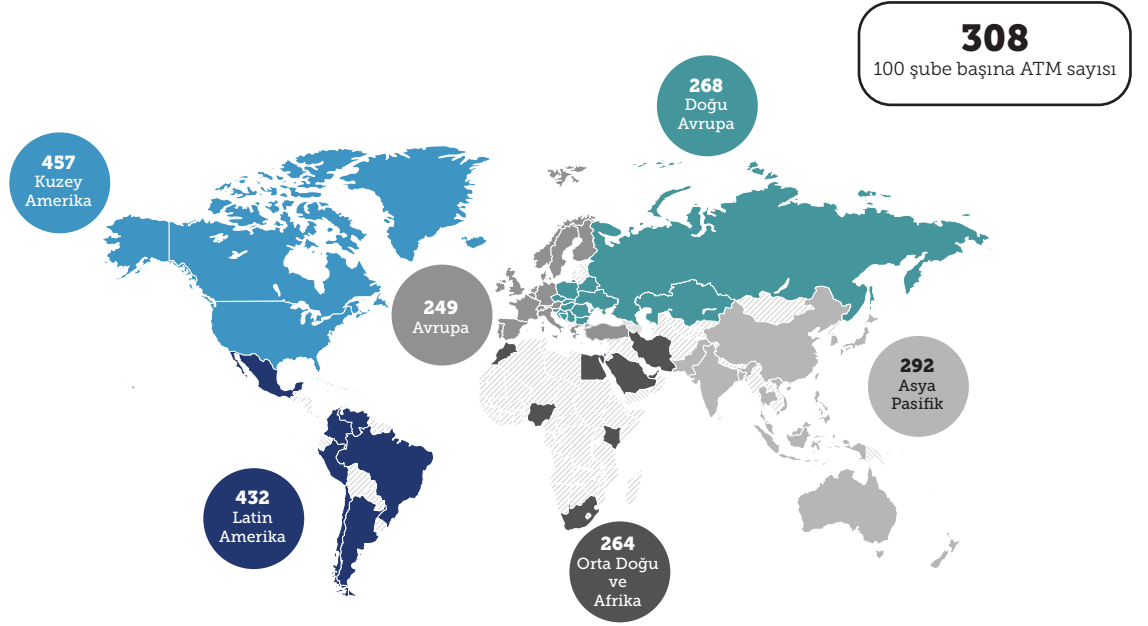

Şekil 28: Bölgeler Bazında 1 Milyon Kişi Başına ATM Penetrasyonu (Adet, 2017)

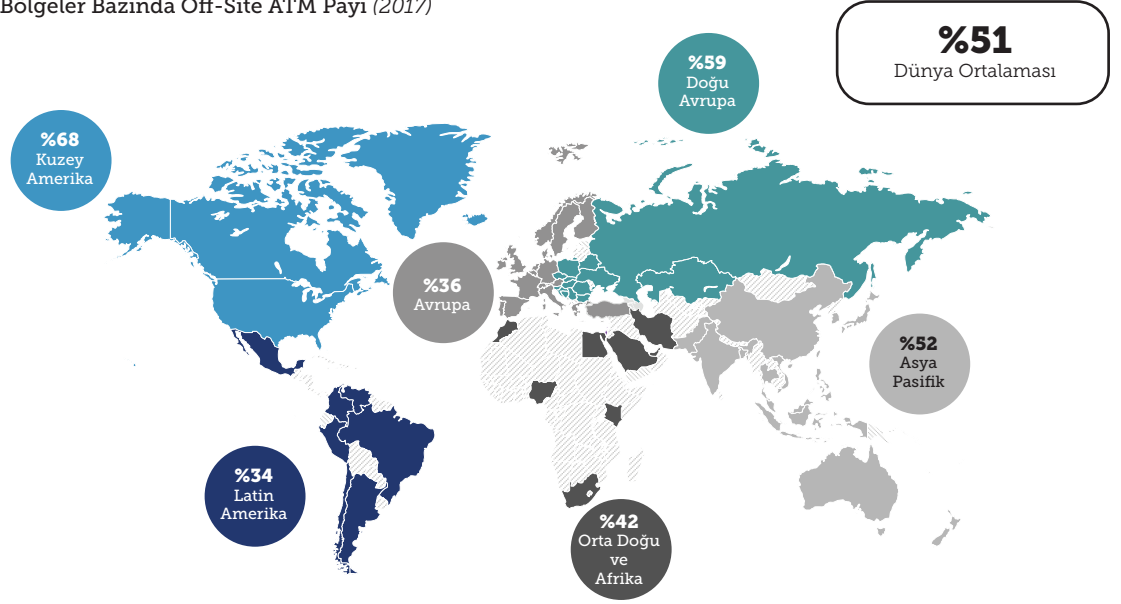
Kaynak: Global ATM Market and Forecast to 2023

Şekil 29: Bölgeler Bazında 100 Şube Başına ATM Sayısı (Adet, 2017)

Kaynak: Global ATM Market and Forecast to 2023

Şekil 30: Bölgeler Bazında Off-Site ATM Payı (2017)

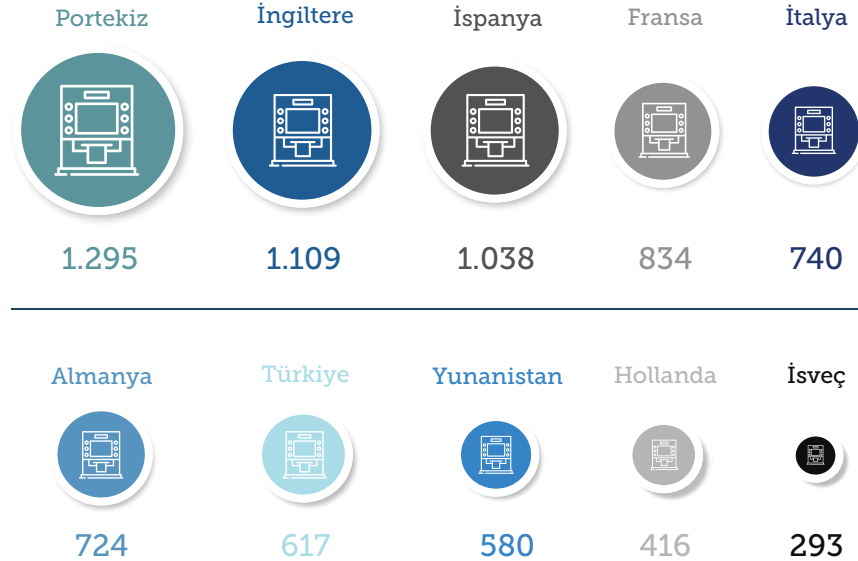

Kaynak: Global ATM Market and Forecast to 2023

Türkiye, bölgesinde ATM yoğunluğunun nispeten düşük olduğu ülkeler arasında yer alıyor

RBR'ın Almanya, İspanya, İtalya, İngiltere gibi 17 ülkenin yer aldığı Batı Avrupa bölgesinde gruplandığı Türkiye, milyon kişi başına düşen ATM sayısında bölgedeki ülkelere göre gerilerde. Portekiz'de her bir milyon kişiye 1,3 bin ATM düşerken, milyon kişi başına İngiltere'de 1,1 bin, İspanya'da bin ATM bulunuyor. Fransa, İtalya ve Almanya'da bu rakamlar sırasıyla, 834, 740 ve 724. Türkiye'de ise milyon kişi başına düşen ATM sayısı 617. (Şekil 31)

Şekil 31: Batı Avrupa Bölgesi 1 Milyon Kişi Başına ATM Adedi (2017, Seçili Ülkeler)

Batı Avrupa ülkeleri arasında, Türkiye bir diğer penetrasyon göstergesi olan şube başına ATM sayısının nispeten yüksek olduğu ülkelerden. İngiltere'de her 100 şubeye 800'ün üzerinde ATM düşerken Hollanda'da bu rakam 439, Türkiye'de ise 432. Portekiz'de her 100 şubeye 300'ün biraz üzerinde ATM düşerken, Almanya, Fransa, İspanya gibi ülkelerde bu rakam 200'ler seviyesinde. (Şekil 32)

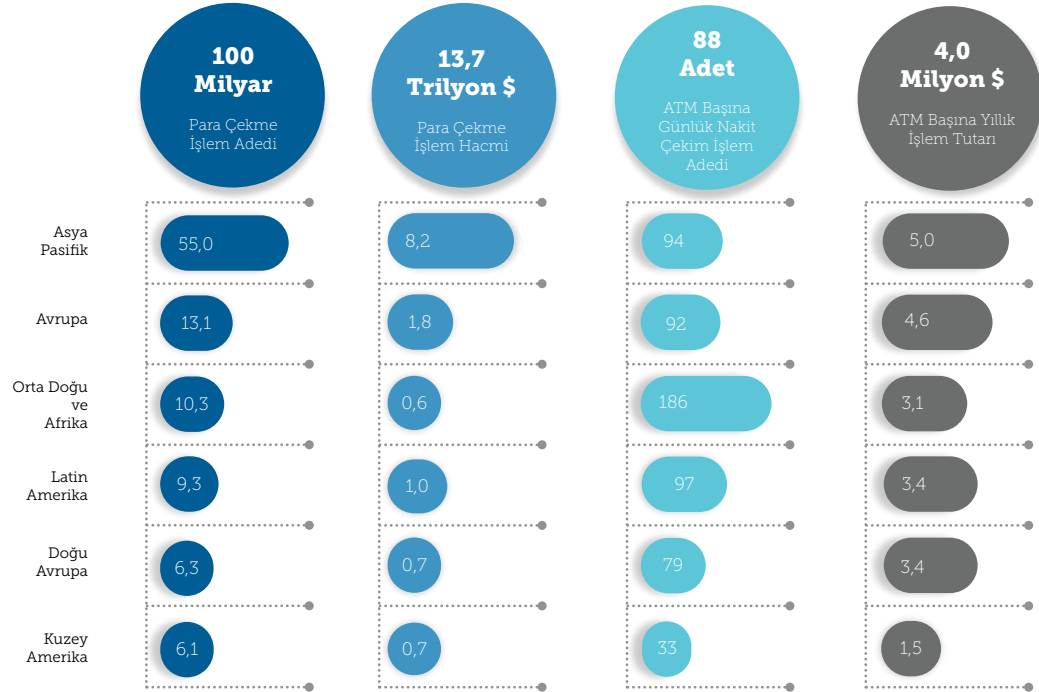
Şekil 32: Batı Avrupa Bölgesi 100 Şube Başına ATM Adedi (2017, Seçili Ülkeler)

Dünyada ATM’lerden 100 milyar para çekme işlemi gerçekleşti ve para çekme hacmi 13,2 trilyon dolar oldu; ortalama işlem tutarı ise 132 dolar

2017 yılında dünyada ATM’lerden toplamda 100 milyar adet in üzerinde para çekme işlemi gerçekleşirken, bu işlemlerin tutarsal karşılığı 13.7 trilyon \$ düzeyinde oldu. Bu rakamlar doğrultusunda dünyada bir ATM’den günlük ortalama 88 adet para çekme işlemi yapıldığı görülürken, ATM başına yıllık işlem hacmi de 4 milyon dolar. (Şekil 33)

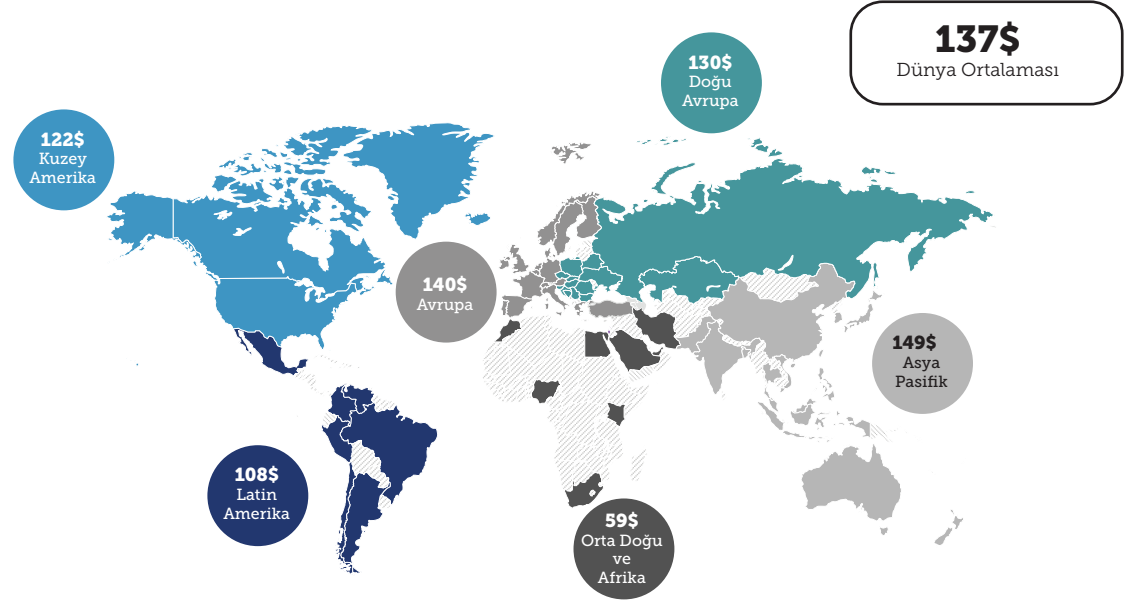
Şekil 33: ATM Para Çekme İşlem İstatistikleri (2017)

Dünya genelindeki işlem adet ve hacimlerinin büyük bir kısmı, ATM parkurunun en geniş olduğu bölge olan Asya Pasifik bölgesinde gerçekleşti. Asya Pasifik bölgesinde, 2017 senesinde 55 milyar adet nakit çekim işlemi gerçekleşirken, bu işlemlerin tutar karşılığı ~8.2 trilyon \$ oldu.

ATM karşılaştırmaları açısından daha anlamlı bir istatistik olan, bir para çekme işleminin ortalama tutarı dünya genelinde 2017 yılında 132\$ olurken, bu rakam da bölgesel olarak farklılıklar gösteriyor; Asya Pasifik’te ortalamada işlem başına 150\$ nakit çekilirken, Orta Doğu ve Afrika’da işlem başına nakit çekim tutarı 59\$. (Şekil 34)

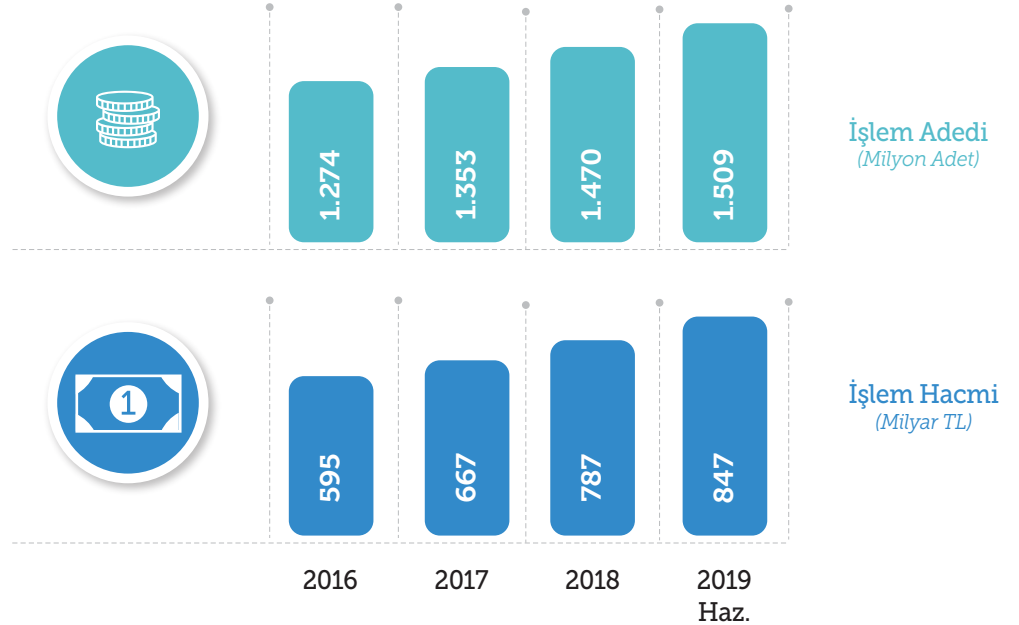
Şekil 34: İşlem Başına Ortalama Para Çekme Tutarı (2017)

Banka kartlarının her geçen yıl artan oranlarda ödeme işlemleri için kullanıldığı Türkiye'de Haziran 2019 itibarıyla yıllık ATM işlem adedi 1.5 milyar, işlem hacmi 850 milyar TL

Raporun ilk kısmında belirtildiği üzere, banka kartları her geçen gün artan şekilde bir ödeme aracı olarak görülüyor. Buna paralel olarak, ATM'lerden gerçekleşen nakit çekim işlem adetleri sınırlı şekilde büyüyor. 2016 yılında ATM'lerden toplamda 1,3 milyar adet nakit çekim ve nakit avans işlemi yapılırken aradan geçen üç buçuk yılda, Haziran 2019 itibarıyla ATM'lerden geçen yıllık işlem adedi 1,5 milyar oldu. Bu işlemlerin tutarsal karşılığı ise, 2016'da 595 milyar TL iken 2019 Haziran itibarıyla yıllık 847 milyar TL olarak gerçekleşti.

Şekil 35: Türkiye ATM Nakit Çekim İşlem İstatistikleri*

*Nakit çekim ve ödeme toplamını göstermektedir.

Not: Yıllıklandırılmış değerler 2019 Haziran itibarıyla son 12 ay toplamını göstermektedir.

Kaynak: Bankalararası Kart Merkezi, TROY Analizi

Bu istatistikler ışığında, Türkiye Batı Avrupa bölgesinde işlem başına nakit çekim tutarı açısından orta sıralarda yer alıyor. 2017 senesinde yapılan işlemler baz alındığında, İtalya'da işlem başına nakit çekim tutarı 223\$ olurken, bu rakam Yunanistan'da 215\$, Almanya'da 175\$, Hollanda ve İspanya'da 145\$, Türkiye'de ise 118\$ düzeyinde. (Şekil 36)

Şekil 36: Batı Avrupa Bölgesi İşlem Başına İşlem Tutarı (2017, Seçili Ülkeler)

Dünyada en yüksek nakit yatırılabilir ATM oranına sahip olan Türkiye’de, ATM’lerin para çekme dışındaki işlemler için kullanım oranı da yüksek

ATM’lerin fonksiyonallikleri anlamında en önemli göstergelerden biri olan para yatırılabilir ATM sayısı ve oranına bakıldığında ise 2017 yılında toplam ~1.2 milyon ATM’nin para yatırma özelliğinin olduğu ve bunun da toplam içinde %38’lik bir orana denk geldiği görülüyor. Türkiye %90 gibi bir oranla dünyada para yatırılabilir ATM oranı en yüksek olan ülke.

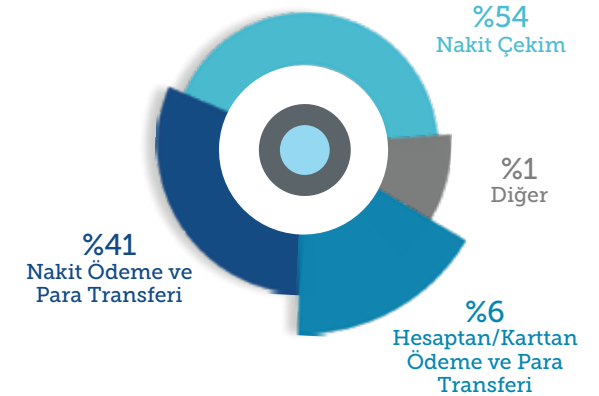
Buna paralel olarak, Türkiye’de ATM’lerin para çekme dışındaki fonksiyonlar için kullanımı da yüksek. 2018’de ATM’lerden yapılan finansal işlemlerin hacimsel olarak %54’ünü nakit çekim işlemleri oluştururken, %41’lik payı nakit yapılan para yatırma, kredi kartı ödeme, Havale/EFT gibi ödeme ve para transferi işlemleri aldı. Hesaptan veya karttan yapılan ödeme ve para transferi işlemlerinin payı ise %6 oldu. Bu oranlar 2017’de de benzer düzeydeydi.

Şekil 37: Para Yatırılabilir ATM Oranı (2017)

Kaynak: RBR Global ATM Market and Forecasts to 2023 Raporu

Şekil 38: ATM’lerden Yapılan Finansal İşlemlerin İşlem Bazında Dağılımı (2018, İşlem Hacmi)

Kaynak: Bankalararası Kart Merkezi

2023 itibarıyla, Türkiye’de ATM sayısının 55 bin olması beklenirken, off-site ATM’lerin oranının artacağı öngörülüyor

Önümüzdeki dönemde Türkiye’deki ATM sayısının üç faktör göz önünde bulundurulduğuna bir miktar daha genişlemeye devam etmesi bekleniyor: (i) ATM parkurunun nüfus penetrasyonunun düşük olması (ii) bankasız nüfusun büyüklüğü göz önünde bulundurulduğunda bankacılık sektörünün hala büyüme potansiyelinin olması (iii) bazı sektörlerde ağırlıklı nakit kullanılması. RBR’ın tahminlerine göre 2023 itibarıyla Türkiye’deki ATM sayısı 55 bine (2019 Haziran: 52,5 bin) ulaşacak. Bu ATM’ler içerisindeki off-site ATM oranı ise mevcuttaki %53’ler düzeyinden 2023 itibarıyla %60’lara çıkacak. ATM parkurunun genişlemesi ile birlikte ATM’lerden yapılan nakit çekim işlem adetleri de geçmişe kıyasla düşük oranda da olsa artarak adetsel olarak 1,6 milyara hacimsel olarak 1,1 trilyon TL’ye

Şekil 39: Türkiye ATM Parkuruna İlişkin Öngörüler (2023)

55 Bin

ATM Sayısı

%60

Off-Site ATM Oranı

1,6 Milyar

Nakit Çekim İşlem Adedi

1,1 Trilyon TL

Nakit Çekim İşlem Hacmi

Kaynak: Global ATM Market and Forecast to 2023

Öte yandan, Türkiye’de dijital ödemelerin daha da yaygınlaşması, şube ve alternatif dağıtım kanallarının dijitalleşme ile birlikte değişmesi ve dönüşmesi gibi etmenlerle birlikte uzun vadede Türkiye’de ATM parkurunda bir optimizasyona gidilmesini ve ATM’lerin fonksiyon setinin daha da genişlemesini ve nakit çekme dışındaki işlemler için kullanımının artmasını öngörmek mümkün.

troyodeme.com

 /TroyOdeme

 /troyodeme

 /troy_odeme